

FeministKuirFanzin

TEMA: PANDEMİDE EVDE OLMAK

I. SAYI
AĞUSTOS 2020

*Feminist Queer Akademisyenler (FQA) ağıının birtakım üyeleri tarafından çıkarılmaktadır. FQA'yı temsil etmemektedir.

İfşa Süreçlerini, Öncesini ve Ötesini Düşünmek İçin İlk Adım
3

Salgında, sürgünde, akademide
7

Pandemide zor sorular sormak: Cinsel şiddet hep eril mi?
11

Işık
15

Neyin P'si?
16

Evde tek başına
19

Sabah altı ila sekiz arası
21

Üç nokta
26

İfşa Süreçlerini, Öncesini ve Ötesini Düşünmek İçin İlk Adım

Bu yazıyı yazma ihtiyacı/fikri nasıl ve neden ortaya çıktı?

Feminist ve Queer Araştırmacılar (FQA) ağının iki haftada bir düzenlediği FQA Dayanışma Toplantıları'nın beşincisinde bir araya geldiğimizde (14 Haziran 2020), son zamanlarda art arda yayınlanan ifşa metinlerini ve akademideki cinsiyet temelli şiddeti ve cinsel şiddeti konuştuk. Bu metinlerden yola çıkarak, ifşa süreçlerine dair deneyimlerimizi ve düşüncelerimizi paylaştık. Toplantıya katılan FQA üyeleri, akademide (ve her yerde) taciz ve farklı şiddet türleriyle mücadele konusunda neler yapabileceğimizi beraber düşünmek ve böyle bir çatı platformun, süreçlere nasıl destek verebileceğini gündemleştirmek ve harekete geçmek konusunda hemfikiridi. Bu sebeple, 5. Dayanışma Toplantısında bir araya gelmiş sekiz gönüllü olarak, ifşa süreçlerini, öncesini ve ötesini tekrar düşünerek, ilk adımı böyle bir metinle atmak istedik.

Başlarken değinmemiz gereken önemli meseleler arasında akademide (ve her yerde) cinsel taciz ve şiddetin münferit bir olay olmadığı, failin herkes olabileceği (failin cinsiyet kimliğinin ve cinsel yöneliminin tek tiplendirilmesi eğilimine karşı bir eleştiri de getirerek), cinsel taciz ve şiddet vakalarının çoğunlukla kanıtlanması zor süreçler olduğu, eril hukukun ve kurumların tacize ve şiddete maruz bırakılan özneyi korumakta yetersiz olduğu sayılabilir. Bu ve benzeri sebeplerle ifşa, taciz ve şiddete maruz bırakılan öznenin kullanabileceği sınırlı araçlardan biri olarak karşımıza çıkıyor.

Ancak geçmişteki ifşa yayımlama süreçleri bizlere gösterdi ki, mesele ifşa metni yazmak ve bu metni yaymakla bitmiyor. Aksine tacize ve şiddete maruz kalan ve onunla dayanışma içinde olan kişileri psikolojik, hukuki ve ekonomik sorunlar bekliyor. Bu nedenle ifşa süreçlerinde nelere dikkat edebiliriz, süreçleri nasıl işletebiliriz, ifşa eden/beyanda bulunan/şiddete maruz bırakılan kişiyi nasıl güçlendirebiliriz, metinlerin yaygınlaştırılması için nasıl pratik öneriler getirilebilir, ifşayı nasıl daha geniş düşünebilir ve aktivizme taşıyabiliriz gibi sorular sormanın değerli olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca bu soruları kısa yoldan, nihai yanıtlar bulmayı beklemeden sormanın daha güçlendirici olduğunu da düşünmekteyiz. Bu nedenle, yaşanan her taciz ve şiddet olayının dinamiklerinin farklı olabileceğini göz önünde bulundurarak bu tür soruları ifşa sürecinin her basamağında sormak ve ifşa süreçlerini bütünlüklü düşünmek

önemli bir konu olarak karşımıza çıkıyor:

Buradan hareketle, bugüne dek yazılmış ifşa metinlerinden ve ifşalardan yola çıkarak süreçlerin bize neler öğretebileceğini düşünmekle başladık. Daha sonra ifşa metinlerinin dili, yöntemi ve hukuki korunakların gerekliliği üzerine tartıştık. İfşaların, dayanışmayı ören ve güçlendiren süreçler olabilmesi için, okuduğumuz ve deneyimlediğimiz süreçlerden yola çıkarak düşünme egzersizleri yaptık. Güvenli politik ve akademik mekanizmalar üzerine konuştuk. Bu metni, sürdürmeyi planladığımız okuma-yazma-düşünme sürecinin ilk adımı olarak düşünüyoruz. FQA içerisinde yeni tartışmalar yaratmasını ve katkı sunmak isteyen herkesin katılımıyla ilerlemesini umuyoruz.

Önerilen sorular:

- İfşa hangi bağlamlarda kullanılan bir araç? Hukukun iyi işlemediği ve eril yargının faili koruduğu durumlarda başka ne gibi araçlar kullanılabilir?
- Bir yöntem olarak ifşaya başvurduğumuzda neleri göze alıyoruz? Nelerin olamayacağını göze alıyoruz?
- İsimli-isimsiz ifşalar ve yazılı-sözlü ifşalar arası farklar bize ne anlatıyor?
 - Hangi durumlarda hangisi kullanılıyor?
- “Beyan esastır” ve “beyan doğrudur” arasındaki fark bize ne anlatıyor?
- Faillerin taklit olan savunma ve açıklama girişimlerine karşı (fail mitlerine) karşı hazırlıklı mıyız? (“Zaten ilişkimiz vardı,” “asıl şiddete uğrayan benim,” “bana aşık, onu reddettiğim için böyle yapıyor,” “rızası vardı, olmasa niye [...] yapsın?,” “bunca yıl sonra mı aklına geldi?,” “kariyerimi zedelemeye çalışıyor,” “dikkat çekmeye çalışıyor,” “psikolojik sorunları var” vb.)
- Faili koruyanlarla ve dolaylı-dolaysız yoldan savunanlarla nasıl mücadele edebiliriz?
 - Faili koruyan ve dolaylı-dolaysız yoldan savunan feministlerle nasıl diyalog kurabiliriz?
- Feministler arası bir tartışmayı feminizme zarar vermeden yürütmek mümkün mü? Bu bir öncelik olmalı mı? Alternatif tartışma yöntemleri düşünülebilir mi?
- İfşa metinlerinin dilini güçlendirmeye dair neler yapılabilir? (Cis-normatif ve dışlayıcı dilin sorgulanması, eril yargıya karşı korunmak için metnin dil ve üslubuna dair hukuki destek alınması, metin dilinin erişilebilirliği, anlaşılabilirliği vb.)

- İfşayı yapan ve ona destek olanların süreçte yaşadığı ayrımcılıklar konusunda nasıl destek mekanizmaları olabilir? (Güçlenme, destek ve öz bakım vb.)
- Bir taciz/tecavüz/şiddet beyanı ve ifşasıyla karşılaştığımızda, beyanda bulunan kişiye karşı ilk kamusal tepkimiz ne olmalı?
 - Farklı kamusal tepkilerin politik anlamları neler?
- Metinlerin imzaya açılmasıyla, imza verebileceklerin kimler olacağı nasıl ve kimler tarafından belirlenmeli?
- Metinlerin yaygınlaştırılması için hangi stratejiler işe yarıyor?
- İfşa süreçlerindeki dayanışmayı güçlendirmek için akademik alanda neler yapılabilir?
- Akademik konumun ve güvencesizliğin etkileri eril şiddet ve tacize karşı kişileri nasıl etkiliyor?
- Referans vermemek, ortak akademik çalışma yürütmemek, failin ilişkili olduğu kurumları ifşaya dair bilgilendirmek vb. stratejilerden hangileri, hangi durumlarda kullanılabilir?
- İfşanın ötesini düşünebilir miyiz?
 - Metin yazma, imzaya açma ve yayma süreçlerinin sonrasında tacize karşı hangi stratejilerle güçlenebilir? (Kampüs eylemleri, atölyeler, okuma grupları, sosyal medya kampanyaları vb.)
- Akademiye cinsel tacizle ilgili kurum içi inceleme süreçleri ve soruşturmalar ne ölçüde işliyor? Bunların takibine dair neler yapılabilir?
- Tacize karşı el kitapları ve tutum belgeleri hangi bağlamlarda, ne kadar işlevsel olabilir?
 - Türkiye'de bu tür belgelere sahip üniversiteler, bilgi üretim platformları ve birimleri hangileri?
- İfşanın sınıfsal bir boyutu var mı? Bunu nasıl ele alabiliriz?
- İfşa sonrasında fail tarafından sergilenebilecek nasıl bir tutum "iyi örnek" oluşturabiliriz? Böyle durumlar var mı, bunlara nasıl ulaşabiliriz?
- Yukarıdaki soruları kuir ilişkilerde nasıl ele alabiliriz?
- "Kadının beyanı esastır" ilkesini kuir ilişkilerdeki ifşa sürecinde hangi toplumsal eşitsizlik durumu, durumlarını temel alarak okuyacağız?
- Kuir ilişkilerde şiddet tanımlamasını yaparken ilişkinin taraflarının içinde olduğu toplumsal bağlamı ve eşitsizlik alanlarını nasıl değerlendireceğiz?
 - Bu açılardan cis-hetero ilişkilerdeki ifşa süreçlerinden ayırabileceğimiz ilkeler nelerdir?

Asya, Balacan, Elifcan, İrem, Irmak, Mert, Sevil

yapmaktan korktukların
var. söküklerini bile dilemiyorsun.
yatak odasında tek kişiyle bir
koltuk var üstünde küçük bir
yastık. üstüne kıyafet atmazdın henüz.
korantına yüzündedir kelki
bitince ve altında sen, belki yatac
atarsın üstüne kıyafet. bence oturup
kitap okumalıydın orada. o da
güzel bir sercenek dur. dışı aldrımı
büğün? her yer beyaz sabun koktu.
iğnemi ki kuzu ile yaptın. insan kendiyile
iyi gibi. kişi günleri gibi kokuyar
burası. His olarak yeni. Odamın
kapısını kapattım, işime kapandım
zamanlar. Tek basıyordum. çok tek
başlıydım.

Ezra / Kadıköy,
30/03/2020
21:02

Görsel: Balaban

Salgında, Sürgünde, Akademide:

Aklımdan Geçe(meye)nler ya da “Yapılacaklar Listesi”

ya da İdare Etmek

Ooo ne kadar aydınlık bir sabah! Günaydın. Neler yapacaktım ben bugün? Hmm... Makalenin son düzeltmeleri, online workshop'ın okuyamadığım kısımları, projenin Zoom toplantısı, ayy dünden kalan e-mailler... İşte bir şekilde bu koşullarda idare etmeye de alışıyoruz anlaşılan. Başlarda nasıl da göz ardı etmişim “virüsle yaşamayı öğrenmemiz lazım, hayatımızı baştan yeniden tasarlamamız lazım” diyenleri. Alışmak mı, yoksa normale dönmesini beklerken idare etmek mi bu? İdare etmeye alıştığım kesin. Online ders vermeye alışmak nasıl da zordu başlarda... Şimdi alıştım, daha da kolaylaşır zamanla. Eksik taraflarımı da geliştiririm yavaş yavaş. İyi tarafına odaklanayım bu sürecin. Tecrübe oluyor, bir de onu çok dert etmeyeyim. Kaldı ki bir sürü iş var başımda. Uzaktan eğitim bayadır geliyordu zaten; ama tabii zorluklarını ve tehlikelerini hiç düşünmeden atlamak da olmaz vagona. Aynı durumda olan diğer güvencesiz akademisyenlerle bir şeyler yapmak lazım. Bir araştırayım ben bu konuyu. FQA'nın dayanışma toplantısında da bahsedebilirim...

Saat dokuz olmuş. Neyse bugün yedi saat uyuyabildim en azından. Yaşlandım kesin ben, ne güzel eskiden dört beş saatlik uykuyla çalışabiliyordum. Şimdi yedi saatten az uyuyunca çalışmıyor kafam. Neyse, kalkayım da Bahar'ı devralayım Deniz'den. Onun çalışma zamanı gelmiş bile. Ne iyi oldu şu günü yarı yarıya paylaştığımız, yoksa hiç çalışmazdım ben, Bahar bütün gün evde olunca. 12'ye kadar bir şekilde idare ederiz kızım. Annemleri ararız, Türkçe konuşurlar. Bak mesela bu açıdan iyi oldu bu korona kısıtlamaları. Annemlerle daha çok konuşmak zorunda kaldı da, Türkçesi düzeldi resmen çocuğun. Sıkıntıda onlara kitap okumaya bile razı oldu zavallı, etkinlik olsun diye. Ha ona birkaç Türkçe kitap bulacaktım, yapılacaklar listesine ekliyim, unutup duruyorum. Birkaç da pantolon alacaktım ya hepsi delindi dizlerinin...

Ya bu nasıl yapılacaklar listesi!? Hiç azalmıyor, hep artıyor? İki senedir hala daha listede duran maddeler olursa azalmaz tabii. Bak hala ehliyeti çevirtemedim Alman ehliyetine. Dördüncü ehliyetim olacak ama iki senedir beceremedim bu sefer niyeyse!? Niye olacak, direksiyon dersleri Almanca da o yüzden! İşin yoksa bir de orada geril. Neyse ya, artık daha iyi Almancam. Yaparım bence rahat rahat. Sonuçta, kullanılan çoğu şeyi anlıyorum artık. Merkez toplantılarının da büyük bir kısmı Almanca ve gayet iyi idare ediyorum. Yalnız Zoom toplantılarında anlamıyorum Almanca konuştuklarında, ses kalitesinden belki de. Ama bu son, yeni bir dil daha öğrenirsem Allah belamı versin! Gerçi bu sonuncusunu keyfimdense öğrenmedim. O yüzden Kürtçe için bir istisna yapabilirim bir seferlik. Kürtçe ne kadar zor olabilir ki zaten, Almancanın yanında? Hayır, Almanca da bu kadar yormazdı belki bu kadar kısa sürede öğrenmek zorunda kalmazdım. Diğer bir yandan da, tezi bitirmeye çalışıyordum. İşkence gibiydi. Tam tez bitti, rahat rahat pratik yaparım diyordum ki arka arkaya bin tane iş çıktı: Proje önerisi yaz; makaleyi bitir; dersi online'a çevir; yabancılar ofisine Mavi kartı kabul ettirmek için haftalarca yazış; karantinada evde kalan çocuğu, önce eve gönderilen ödevlerini yapmaya ikna et, sonra da kalan zamanlarda sıkılmasın

diye onunla etkinlik yap ve günün geriye kalan üç dört saatinde de kafanı toparlayabilirsen akademik işlerine odaklan. Normal zamanda tam güne sığmayan işleri yarım yamalak kalan güne sığdır bakalım. Hangisini istersen, yapılacaklar listesi uzun, seç beğen!

Seçmece değil ama işte, öncelikli olanlara odaklanmak lazım. Şu anda artık tezden çıkacak makaleler öncelikli. Hiç procrastinate¹ etmeye çalışma canım! Yok öyle önce Almancamı ilerletmem lazım, yok projeye girmem lazım, yok efendim, oturma izni için Mavi Kart'ı halletmeden olmaz, yok dersi hazırlamam lazım falan diye diye bu işi ertelediğin yeter. Bütün işler bir şekilde halloluyor, hallolmasa da idare ediyorsun sonuçta. Önceliklendirebilmek akademik başarı için elzem diyor, neden bahsettiğini bilmeyen uzmanlar. Yapan yapıyor ama sonuçta. Özellikle de ayrıcalıklı olanlar: Erkekler... Kendi kendini ajite etme sabah sabah, kalk da işine gücüne başla! Aslında kafama takmasam ve çok düşünmesem, belki daha etkili çalışıp, zamanımı iyi değerlendirip, kısa sürelerde daha üretken olabilirim. FQA iyi ki var, onun için yaptıklarım hiç zor gelmiyor. Hep sevdiğimiz şeyleri yapabilesek daha da üretken oluruz kesin; fakat bu şekilde sevdiğime zaman kalmıyor. Şu kişisel gelişim kitaplarından mı okusam biraz acaba? Belki de önyargılı davranıyorum, iyi örnekleri de vardır, işime yarayacak... Okuyacak zamanım da yok ki ama... Uyumadan belki? Twitter'a bakıyorum gerçi yataкта da yoksa hepten saldım sosyal medya takibini. Hadi aktif olamıyorum, bari takip edeyim ne olup bitiyor. Bu kadarını da yapmasam köhne akademisyenlere döneceğim iyice, sadece basılı gazeteden haber alan, ha ha! Gerçi hangisini takip edeceğimi de şaşıyorum: Türkiye, Amerika ve Orta Doğu derken, bir de Almanya eklendi. Sonuçta yaşadığımız yer, burayı takip etmeden de olmaz ki. Yerleşiyor muyuz biz buraya? Sosyal medya neyse de, benim hala düzgün bir LinkedIn hesabım yok ya. Academia ve Researchgate'te falan varım aslında ama daha çok görünür olmam ve daha çok network yapmam lazım. Tezi bitirince hazırlarım demiştim, nerdeyse altı ay oldu... LinkedIn varmış zaten yapılacaklar listesinde, çok yukarıda kalmış ama ya! Artık ne zaman yazdıysam...

Yok artık, 24 yeni e-mail ne zaman gelmiş ya? Kontrol edip de yattım üstelik... Neyse, çoğu etkinlik daveti gibi ve öğleden önce cevap vermem gereken acil bir şey de yok. Çok güzel webinarlar oluyor aslında, ne güzel hepsine katılabilme imkânı doğdu korona kısıtlamaları sayesinde. Bu da iyi bir yanı işte diye düşünmek lazım, korona belasının. Gerçi ben daha istediklerimden en fazla ikisine katılabildim; ama neyse, zaten bu Zoom yorgunluğu dedikleri şey kesin doğru. Ben günde en fazla iki toplantı kaldırabiliyorum. Sonra arkadaşlarla geyik yapmak için bile Zoom'da buluşası gelmiyor insanın. İyice asosyal oldum. Kardeşimi de arayamadım kaç gündür; ama neyse ki, annemlerin yanına gitti de bir şey olursa onlarla ilgilenebilecek bu salgın zamanında. Yoksa biri hasta olsa, Almanya'dan Türkiye'ye gitmenin yollarını ara ki bulasın! Gerçi çok hastalansalar bir şekilde giderim. Gitsem gelebilir miyim ki? Tek başıma gitsem olmaz, hep beraber hiç olmaz çünkü Bahar'ın okulu var... Ay düşünme şimdi bunları... Sağlıkları yerinde, birlikteler ve destek oluyorlar en azından birbirlerine...

Ne yemek yapacağız bugün gene? İmdat diye bağırarak istiyorum bu yemek yapma derdi yüzünden! Dünyanın en kolay yemeklerini yapmak bile işkence gibi geliyor artık. Hep de

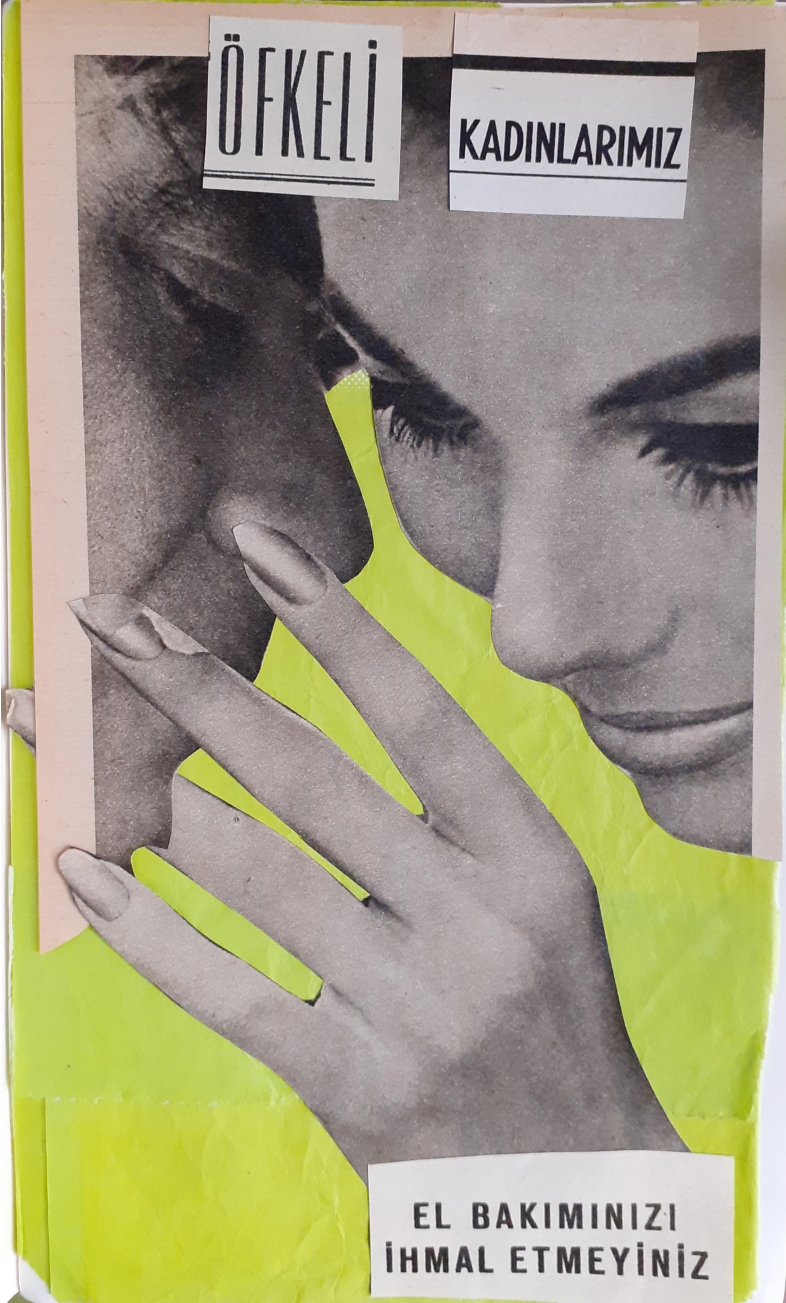
¹ Özellikle akademik bağlamda bitirilmesi gereken bir işi başka işler yaparak ertelemek.

idareten olmuyor, sağlıklı düzgün bir şeyler de hazırlamak gerek arada... Yerlere bakmıyorum, tozları görmüyorum... Yine biz iyi idare ediyoruz Deniz'le, neredeyse eşit iş bölümü yapıyoruz. Bu zamanda bütün bu iş yükünün üstüne, bir de bekar anne olduğumu hayal bile edemiyorum ya da iki çocuğum olduğunu falan... Hepten delirirdim kesin ya da kalan aklımı da kaçırdım. Ama tabii Bahar kardeşsiz kaldı. Yani bence iyi oldu ama Türkiyelilerin toplum baskısından kaçarken, Almanlar daha beter çıktı! Öğretmeni bile arayıp "Senin kardeşin yoktu değil mi Bahar, çok sıkılıyor musun evde yalnız?" diye ajite ediyor çocuğu... Yine de iyi idare etti çocuğum şu zorlu geçiş döneminde. Bizim ona bir kedi almamız lazım en azından, ne zamandır istiyor. Okulların ne zaman normale döneceği de belli değil; hem oyalanır hem de sorumluluk alır. Dur kediyi de ekliyim listeye... Taşınma işini zorlaştıracak kedili olmak; fakat nereye kadar erteleyebiliriz ki hayatı? Ben artık ev aramayacağım zaten; o kadar kişiyle konuştum, en kötü bir sene daha bu evdeyiz. Normalde zaten zor; korona günlerinde daha da zor ev bulmak. İdare ederiz bir şekilde, iyi bir yer bulana kadar bu evde...

Ay saat kaç olmuş, Bahar'ın okulundan da e-mail gelmiş, of çok uzun. Kim okuyacak şimdi bunu? İyi idare ettim bugüne kadar. İki buçuk sene önce sıfır Almancayla bu ülkeye göç edip, her şeyi geride bırakıp, salgına sürgünde yakalanıp, hala yapılacaklar listesi tutabilmek başari olabilir mi?

İdareten yapılmış işlerin hayaleti dolanıyor gibi geliyor bazen tepemde. Bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa mutlaka bir gün çekeceğim cezasını gibi. Bu suç mu ki cezası olsun? Öyleyse suçlusuyum ben miyim? Kalk, kalk, kalk artık! İşler seni bekler. Aaa FQA Fanzin'e de yazı yazacaktım, bir sürü konu geldi aklıma ama hangisini yazsam, neyse yapılacaklar listesine onu da ekleyeyim...

Sevil

Görsel: Zeynep Serinkaya

Pandemide zor sorular sormak:

Cinsel şiddet hep eril midir?

1 kişiden 2 kişiye, 3 kişiden herkese.

Pandemi ilan edilmeden ve sınırlar kapatılmadan hemen önce, aslında sadece kısa bir süreliğine Türkiye'ye gelmiştim. Misafir araştırmacı olarak bulunduğum enstitü, bir aylık bir araştırma hibesi vermekteydi. Bu fırsatı değerlendirmeye karar verip 2 Mart 2020 tarihinde Bükreş'ten İstanbul'a bir aylığına geldim ve hala buradayım.

İstanbul'da kalabileceğim iki yer vardı: Beni her zaman koruyan kolaylayan ablamın evi ya da gey bir birey olarak ergenliğimin en hoşnutsuz yıllarını yaşadığım aile evi. İki tercihi böyle sununca karar vermek kolay gibi duruyor; fakat öyle olmadı. Pandemi ilan edildiğinde ablam da yurt dışındaydı ve sınırlar kapatılmadan önce yapılan son uçuşlardan biriyle Türkiye'ye gelebildi. O yüzden kendini evde izole etmesi gerekiyordu. Bana sorsanız, aile evinde 14 gün kalmaktansa, Covid-19 olma ihtimalini göze alırdım. Bunu ciddiyetle söylüyorum. 2010 yılında aile evinden çıktım ve geçtiğimiz 10 yıl boyunca, o eve her gittiğimde en fazla bir hafta kalabildim. Ailem ile aramızdaki dinamiğe girmeyeceğim. Bu dinamik evden uzakta kalmamın sebepleri arasında olsa da o evde uzun süre vakit geçirmememin en büyük sebebi yıllardır değişmeyen odamın temsil ettikleri.

Kilolu 'efemine' gey birey olarak

ergenliğim zorlu geçti. Bedenim ve davranış şekillerim alay konusu olarak her zaman göz önündeydi, ortadaydı. Efemineliliğim belli olmasın diye sizin de aşına olduğunuz o 'sessiz, çok efendi' çocuk olmaya çalıştım. Olmadı. Her yerim kıpır kıpır, nasıl saklayayım be şekerim bu 'ibneliği'! Sessiz sakın durursam, kilolar bir yere gitmiyor. Bu sefer bir de kilomla dalga geçiliyor. Kilolu, efemine gey bir bireyin, bir grup erkekle beden eğitimi dersi öncesi kıyafet değiştirmeye çalıştığını hayal edin. Tüm erkekler soyunuyor, arada birbirlerini elliyorlar, "bak benim pipimde kıl çıktı" deyip açıp birbirlerine gösteriyorlar, popolara şaplak atılıyor. Ben vebalı – hadi Covid-19'lu diyelim şakasına – gibi bir köşedeyim. Vebalı gibi diyorum çünkü birincisi, ben vebalı olduğumu bildiğim için uzakta odanın en dibine gidiyorum. Fizik kuralları izin verse duvarla bir bütün olmak istiyorum. Dikkat çekmemek, var olmamak istiyorum. İkincisi, kimse bana bu el şakalarını yapmıyor. Üstümüzü değiştirdiğimiz o küçük odada, benim bedenim, homososyalliği homoseksüellikten ayıran sınırın ta kendisi. Erkekler erkekleri elliyorsa şöyle deniyor: Homososyallik, arkadaşlık, erkek adam olmak. Erkekler benim efemine bedenimi ellerse de şöyle: Homoseksüellik ya da onların tabiriyle ibnelik, topluk, götverenlik.

Bu durum, kimsenin bakmadığı zamanlarda, onların beni taciz etmedikleri anlamına gelmiyor tabii. **Hayatımda yanaklarımın ilk defa al al yandığını hatırladığım anım, 7. sınıfta ders zili- nin çalmasıyla başlıyor.** Zil çalınca merdivenleri çıkıyoruz, bir anda popomda bir el

hissediyorum. İlk başta bir şey düşünemiyorum. Kalabalığımız merdivenlerde. Herkes yukarı çıkmaya çalışıyor. El çekiliyor ama sonra parmak olarak geri dönüyor ve beni defalarca taciz ediyor. Dönüyorum bakıyorum, sınıf 'arkadaşım', sırtıyor ve bana 'delikli nane Polo' deyip gidiyor. Hani o naneli şeker olan Polo. Hani reklamı vardı, "delikli na-ne Po-loooo, delikli nane" diye. İşte o şeker. Tam da bu yüzden yıllarca nefret ettim o şekerden. Tacizler orta okul ve lise yıllarımda da devam ediyor. 'Erkek' eller rızam olmadan bedenimi elliyor. Onlar erkek oluyor, ben ibne oluyorum. Onlar zevk alıyor, ben utanç duyuyorum. Ergenlik çağımda, beni koruyacak kollayacak hiçbir mekanizma yok ve cinselliğim bu yaşadığım utanç üzerine kuruluyor.

Yanaklarımın ikinci defa al al yandığı zaman lise son. Hayatımda ilk defa bir arkadaşşıma açılmışım. O da beni kabul etmiş. Nasıl mutluymum! Kendime güvenim gelmiş. Kulağımı deldirmeye karar vermişim. Küpeyi okulda takamıyorum; yasak. Öte yandan hafta sonları büyük bir zevkle o küpeyi takarak dershaneye gidiyorum. O küpe benim öz güvenimi temsil ediyor. Bir gün dershaneye yürürken, sınıf 'arkadaşlarımdan' biriyle karşılaşıyorum. Küpeyi görüyor ve "ibne misin sen?" diye soruyor. Vücudum buz kesiyor ama yanaklarım alev alıyor. "Yok küpe takmayı seviyorum" diyebiliyorum. O da bir süre daha saçmalamaya devam ediyor, dalga geçiyor ve gülüyor. Sonra yolumuz ayrılıyor. Küpemden, kendimden utanıyorum. Bir süre küpe takamıyorum.

Yanaklarımın üçüncü defa al al yandığı zaman yine lise son. Ailemle deniz kenarına gitmişiz. Onlar bankta oturuyorlar. Ben sahilde taşların üzerinde yürüyüp, bir yandan telefonla konuşuyorum. Bir ara yürümeyi bırakıyorum. Ailem uzakta kalıyor ama onları hala görebiliyorum. Orada bir ileri bir geri gidip telefonla konuşmaya devam ediyorum. Biraz ilerde iki tane 'adam', ellerinde biralarla oturuyor. Bir süre bana bakıyorlar. Sonra el işareti ile gel yapıyorlar. Olduğum yerde donup kalıyorum. Daha 16 yaşındayım. Onlar 30 civarında görünüyorlar. Etrafa bakınıp, tekrar bana dönüyorlar. "Gel bizle bira iç" diyor bir tanesi. Yanaklarım yanmaya başlıyor. Diğeri "ne güzel konuşuyorsun sen öyle telefonda" diyor. İlk adam sırtıyor. Kanım buz kesiyor. Aileme bakıyorum. Aklımdan yardım istemek hiçbir şekilde geçmiyor. Onun yerine acaba beni adamlarla gördüler mi, bana kim bunlar diye sorarlarsa ne cevap verebilirim, diye düşünüyorum. Gelmem için ısrar ediyorlar. Bir gözüm onlarda diğeri gözüm ailemde, hızlıca yanlarından kaçıyorum. Kamusal alanlarda güvende olmadığımı somut deneyimlediğim anlardan biridir.

Yanaklarımın dördüncü defa al al yandığı zaman üniversite hazırlık yılı. Boğaziçi'ni kazanmışım. O zaman LuBUnya (Boğaziçi'nin o dönemki LGBTI+ Topluluğu) yeni kurulmuş. Boğaziçi'nin yurdunda yaşadığı sorunları paylaşan bir trans arkadaşın röportajı gazetede yayımlanmış. Bunları gördükçe cesaretleniyorum, daha da açılıyorum ve açıldıkça daha da efemine 'oluyorum'. Henüz arkadaşşıma resmi olarak açılmamışım ama insanda göz var ızan var. Buna rağmen, hala daha, yeni tanıştığım kişilere "ben geyim" diyebilmek çok zor. İki ay önce tanıştığım iki

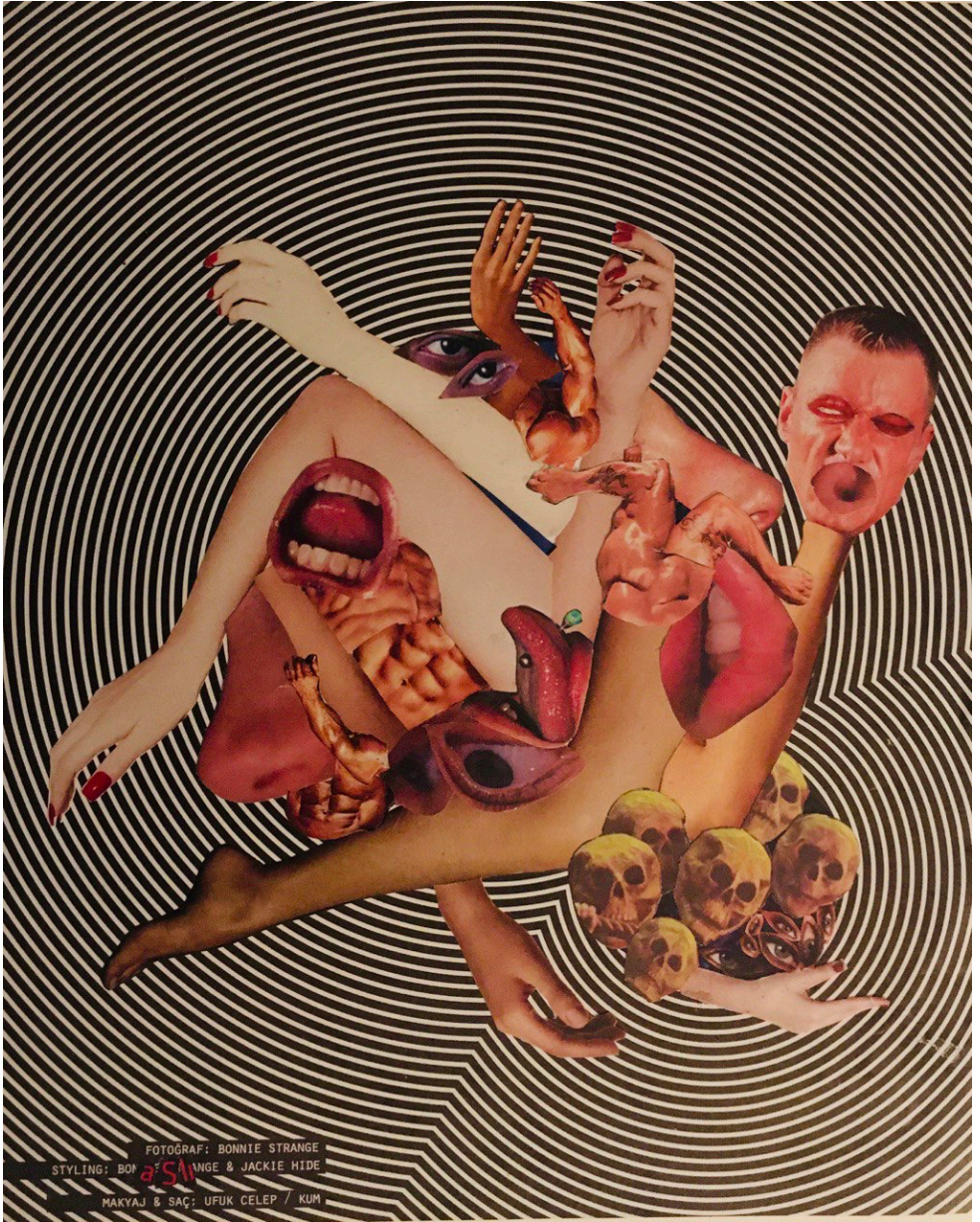
arkadaşımla eve dönüş yolumuz aynı. Otobüse biniyoruz, yan yana oturmak için en arkaya geçiyoruz. Yanımıza iki genç erkek oturuyor. Ben arkadaşlarımla gülüp eğleniyorum. Sonra kulağıma şu laflar çalınıyor: "Bu nasıl gülmek oğlum. İbne mi bu? Şu oturuşa bak!" Duymamış gibi yapıyorum. Hala konuşuyorlar. Tek istediğim şey arkadaşlarımla onları duymaması. O zamandan beri otobüslerin arka koltuklarından nefret ederim.

İşte yirmi yıldır hiç değişmemiş mobilyaları ile aile evindeki odam, bana ne yazık ki sadece bu anıları hatırlatıyor. Anlattığım olayları ve benzeri birçok olayı yaşadıkdan sonra o odaya gelmek ve o yatakta yatıp yaşadıklarımın detaylarını düşünerek niye benim başıma geldi sorusunu soruyorum. Böyle karantina sürecinde ailemle kaldığım ilk günlerde orada olan; ama dokunmakta zorlandığım bir huzursuzluk başlıyor. O odada yattığım her gün, huzursuzluğum, üstünü kapattığım anıların aklıma gelmemesiyle daha da somutlaşıyor. Ailemin huzursuzluğumu ne geçmişte ne de şimdi anlayamamaları beni daha da yoruyor, ilişkimizi daha da yıpratıyor.

Pandemi yüzünden yüzleşmeye itildiğim kişisel hatıralarımın üstüne, bir de akademiden yükselen taciz ifşa metinleri geldi. Metinleri okudukça, bu seferde hayatımın son döneminde yaşadığım taciz ve süreçleri an be

an aklıma geldi: Lisansta okuldaki bir hocanın bana gösterdiği 'ilgiden' nasıl kaçabilirim sorularını sorduğum zamanlar, başka bir hocanın cinsel tacizine uğrayan gey arkadaşımın hikayesi ve bu hikâyenin nasıl örtbas edildiğini ilk duyuşum, bir kere görüştüğümüz bir 'adamın' beni mahalleye rezil etmek tehditleri yüzünden eve gelmesine ve cinsel ilişkiye girmemize hayır diyememem... Bu anların hepsi üzerime çöktü. Daha da kötüsü ifşa metinlerinde ve bu metinlerin yazım sürecindeki hetero-normatif ve cis-normatif dil, beni daha da yalnız hissettirdi. 'Erkek' addedilen bedenlerin dışlandığı bu ifşa süreçleri, tacizin ve cinsel şiddetin failinin 'erkek,' şiddete maruz bırakılanın 'kadın' olduğu varsayımı veya açık kabulü üzerine inşa etmekte. Hetero-patriarkal sistemin yeniden üretilmesinde önemli bir kalem olan, erkek addedilen bedenlere uygulanan –cinsel yönelimle ilişkili olduğu kadar ondan bağımsız da– cinsel şiddeti dışarıda bırakan bu ifşa metinleri, sanki benim elimi kolumu bağladı. Metinlere baktıkça kendi deneyimlerimin dile getirilemeyeceğini düşündüm. Yıllarca LGBTİ+ hareketi içerisinde aktivizm ve akademik araştırma amaçlı bulunduğum sürece yaşanan tacizlerin ve cinsel şiddetlerin neden konuşulmadığını bir kez daha anladım. Bunları dile getirecek dayanışma mekanizmaları hetero-normatif ve cis-normatif bir yerden kurulduğu için, yaşananların adını bile koyamıyoruz.

M.

Görsel: Aslı Aydemir

İŞIK

e. irem az

sır perdesi karalandı
yıkıldı lambader
uyandık
odayı havalandırmak
istedik geceden neler
geldi pencereyi açınca
korktuk
kapadık

dönüp son çare
göremediğimize dokununca
gün aydı
ışık
renkmiş
ayıldık

Neyin "p"si?

"Şu an, şu dakika, şu saniye istediğiniz yere gidebilirsiniz" dedi, maskesinin arkasından oldukça net bir sesle, polis memuru Zekai Bey. Bir kaşım muhtemelen hafif kalkmış, kalbim boğazımda, kulvarlarında yere eğilmiş hızla yere düşmeyi bekleyen gözyaşlarımı oradan çekip yutkunarak mideme indirdim. "Şu an uçaklar pek kalkmıyor ama..." diyerek boğuk bir itirazla ve içine düştüğüm dramatiklikten uzaklaşmak için bir açıklamaya yeltendim. "Yok yok! Uçak ya da kara yolu, fark etmez. Dilediğiniz yoldan gidebilirsiniz, artık bir seyahat engeliniz kalmadı" dedi. Zekai Bey'e olabildiğince sakin kalmaya çalışarak baktım. Maskemin üzerinden burnumu kaşıdım. İçimi kaşıyan düşünceleri parmaklarımla, tırnaklarımla zapt ettim ve sakince teşekkür ettim. Yıllarını bu mesleğe adanmış, işini ciddiyetle, erkle, unvanla yapan Zekai Bey pasaportumu uzatırken, şu an istesem bu ülkeyi terk edebileceğimi anlatmaya çalışıyordu. Bense dünya gerçeklerinden kopuk bir salak mı, ince ince benimle dalga mı geçiyor, yoksa küçük dünyasında tanrıcılık mı oynuyor emin olamıyordum. Beş dakika önce sahip olmadığımı düşündüğü (ve bu düşüncesinde de gayet haklı olduğu) vatandaşlık hakkımı kendi elleriyle, müdürlük arşivinde üç yıldır bekleyen kraft zarf içinden çekip çıkararak teslim ediyor oluşuna dayanarak. Kendimi tutamadım ve son bir çabıyla "Ama virüs var Zekai Bey" dedim. "Onu bilemeyeceğim, o sizin bileceğiniz iş" cevabıyla üst üste edilen bunca cümlelerin havaya saldırdığı virüslerin hesabına girişmiş olacak, pandeminin tüm aşı karşıtlarını dize getirmesini hatırlatan tedirginlikle maskesinin arkasına geri çekildi. Böylece kısa sohbetimizi tamamlamış olduk.

Üç aydır evden bile çıkamayan bana, tam olarak 1225 gündür ya da 3 yıl 4 ay 9 gündür üzerine tahdit işlenmiş ve sonra Emniyet'e teslim etmemle bu soğuk ve çıplak binanın içinde bekleyen, neden elimden alındığını bilmediğim pasaportumu teslim almaya gittiğim günden kısa bir kesit. Aslında neden aldıkları belli (barış talepleri vardır) ama neden üç yıl sonra özellikle bu hafta, bugün, tam da pandeminin ortasında geri verdiler? Kimlik ve dünya ile kurulabilecek herhangi bir fiziksel irtibatın evrensel dokümanı sayılan pasaportumun, hepi topu 15-20 dakika geçirdiğim bu binada Zekai Bey ile aramızda geçen tuhaf diyalog sonrası elime geçmesi evrenin ve düzenin akıl erdiremeyeceğim sırlarından biri olarak kişisel tarihime işlendi ve pandemi döneminin en maceralı günü oldu. Dünyanın istediğim yerine gidebileceğim bu mühim günde virüs bulaşması korkusuyla metrobüse binip eve gittim.

Adım adım 30'a yaklaşırken (kendi içinde bir eşik olan bu doğum günümü de pandemide yaşayacak olmanın kasvetiyle) doğrusal giden bir zaman algısına inat, hayat

beni neredeyse üç buçuk yıl öncesine, doktora başvurusu yapıp kabul aldığım ve bunun heyecanını yaşadığım günlere savurdu. Ancak, adeta Playstation *Crash Bandicoot* oyununda rota seçmek gibi, aynı karakter farklı macera, pandemi etabındayım hayatın. Pasaport meselesi ve pandemi çarpışması aklımın alabildiğinin ötesinde, ya da bir noktada öğrendiğim rasyonellik ve neden sonuç ilişkisi kurma ihtiyacına fecaatle yenik düşmeme sebep oldu ki son zamanlarda olanları zaten hiç anlamıyordum (okurken dinleme önerisi: *Feyyaz Yiğit - 8-9 Senedir Kendimi İyi Hissetmiyorum*).

Ansızın patlak veren (asla da ansızın değilmiş aslında, bilim insanları birçok kere yazıp, 'geliyor gelmekte olan' demiş), bilmem kaç kaplan gücünde yayılma hızında pandemi herkesin dünyasını alt üst etti. Ben yine şanslıyım, evimde kendime ait küçük oda(ları)mda, çocukluğumuzdan beri bu kadar uzun soluklu yan yana vakit geçirmediğim kardeşimle bir hayat kurdum be! Neresinden şikayet etsem, ayrıcalıklarım oradan kokar. Ama nihayetinde ben de eve giren her poşete gerginlikle ve domestosa bulanmış bezlerle yaklaştım. Ben de pek çokları gibi, evin her yerini dikkatle süzüp, sıklıkla viledayla dans ettim. Bırak doktoraya kabul aldığım ama pasaport belasından üç senedir gidemediğim Texas'ı, evin kapısını açıp, çıkıp markete gitmek mesele haline geldi. Kimilerinin göremediği şeylerden korktuğunda yaşadıkları gibi - kim bilir - eve nereden gireceğini tahmin edemediğimiz, göz sınır algılarımızın seviyesizliğinde bir virüsün *ekmediğin yerde biten*, her yerde hazır, nazır ve her şeye kadir varlığı ile evlerin içine - burada, yine, ayrıcalıklar nara'lanıyor - hapsoldük.

Üç küsur yıldır zaman zaman hapsolmuş gibi hissettiğim (ve aslında her şeye inat çok sevdiğim) ülkede, evime hapsolmak şuncacık üzmedi, sarsmadı, zorlamadı beni. Neticede ikisi de hapis değil ve kıyaslamak lüzumsuz belki. Yine de birilerin sana "şuradan öteye gidemezsin" demesi, hayalini ettiğin ve sana teklif edilen işin çizilen sınırların ötesinde kalması, kendi içinde zorluklarıyla, sırf "ne olacak şimdi, bundan sonra ben nereye gideceğim gerginliği" ile yarına uyanmaklar içinde boğuşurken dahi, artık geride bıraktığım, cimeri, mimeri, iç işleri, dış güçleri, emniyet amirlikleri dahil, her çeşit kuruma müracaat etmekten baydığım, dava süreçlerinden umutsuz olduğum, içimdeki kangrenlere derin temaslar bulunduran pasaportumu alabileceğimi işte ben tam da virüse ilişkin 2. dalga tartışmalarının boy gösterdiği bir #koronagünleri öğleninde öğrendim. Şehirler arası seyahat yasakları henüz kalkmışken, farklı bir memleket, hem de vize gibi yerkürenin tüm imkânlar dahilinde dolaşım vaadini öldüren kadim kurumu bükerek gitme olasılığımın neredeyse imkânsıza uzandığı bir anda pasaport tahdidimin kalktığını e-devlet (*Instagram'a girer gibi e-devlet uygulamasına her gün girmek diye*

ekşisözlük başlığı açtım bu yazıdan sonra) üzerinden öğrendim, evet. Bu da böyle bir anımdı.

Zekai Bey'in ise bunlardan hiç haberi yok. O, gayri ihtiyari aramızdaki gergin ve asla konuşulmayacak olanları (yani benim nedensiz yere tahditlendiğimi ve düzenden ve zamandan nasibimi aldığım gerçeğini) göz ardı ederek konuştu benimle. İşte öyle, 15-20 dakika içine ve üç beş kelama sığıdı gitti tüm mesele. Pandemi-Pasaport öyküm ise, bir baş harf dayanışması ile birbirleriyle barışarak oynamanın yollarını bularak 2020'yi el ele kapatmayı dört gözle bekliyor.

Asya.

(Bu yazıdan ilhamla "pazarın p'si" diye bir spotify listesi yaptım, onu da buraya bırakıyorum:

<https://open.spotify.com/playlist/1ChF6U9TsSlrdcwGIUClaI?si=xRVeCe6TS-ReNXTuhcFzNDg>)

Evde Tek Başına...

1990'lı yıllarda yayınlanan "Evde Tek Başına" film serisi sanırım benim kuşağımdaki bütün çocukları "ay ne güzeldir evde tek başına olmak, nasıl da eğlenceli ve hareketli!" hayaline sürüklemiştir. Belki de henüz yalnızlık haliyle hiç karşılaşmamış olduğumuzdan güzel gelmiştir bu hayal. Filmin etkisinden olacak, yalnız kalmayı, kendimle olmayı hep sevdim sonrasında. Hatta ailemin beni zaman zaman bu isteğim doğrultusunda evde yalnız bırakmışlığı bile oldu. Üniversiteye gidip kolektif yaşamın tadına varana kadar ara sıra yalnız kalmak nefes almak gibiydi hep. Sonrasında ise başka memlekete gelip tek başına yaşamaya başlamamla işler daha da değişti. Yalnız kalmak, kendine göre hayat kurmak, kendi düzenini kurmak çok iyi geldi. İstediyin zaman yemek yap, istediğin zaman temizlik, istediğin zaman oku, istediğin zaman dur... Ta ki pandemiye kadar!

24 Şubat'ta İtalya'da değişim öğrencisiyken büyük bir panikle, üç yıllık evim Bremen'e kaçtım deyim yerindeyse. Bremen'e geldiğimde, buralarda herkes hâlâ dışarılardayken ben 2 hafta içerideydim. Bir geçiş süreci gibi geliyor insana o anda. Sandım ki iki hafta bitecek, dışarı çıkabileceğim, arkadaşlarıma, ofisime eski düzenime kavuşacağım. Tam özgürlüğüme kavuştum derken, alınan karar ile ofis çalışmalarımız durduruldu ve aynı hane dışındakilerin bir araya gelmesi yasaklandı. E peki, tek kişilik haneler? Teklikten çokluk yaratmak mümkün müdür ki?

Yaşam alanında çalışmaktan hazzetmeyen ben, çalışmayan ben, işte evde kalmıştım. Ve sonrası çelişkili yüzlerce soru: "E İrmak bu bir nimet farkında mısın? İnsanlar evde çocuklarıyla, evde ebeveynleriyle sürüsüne bereket ev işine bulanmış hâlde, sen tek başına nasıl üretmiyorsun? Vaktiyle, ve hâlâ. kendine ait bir odası bile olmayan kadınlar varken senin küçük de olsa kendine ait bir evin var, neyi ne zaman yapabileceğine kendin karar verebileceğin ve ne zaman istersen durabileceğin."

Ama hayatı durduran ben değildim ki bu sefer!. Hayatım boyunca, bazen inatla, ısrarla da olsa, kendime dair kararları alabilme şansına sahip olma ayrıcalığımanın elimden uçması... Peki, nasıl geri alırdım ki bunu? E tamam o zaman, yeni bir düzen kuralım. 30 metrekare evde bir çalışma alanı, yatma alanı bir de salon. Oldu mu? Mekânları ayırınca, ruh ve akıl buna adapte oluyor muydu hemen? E öyle diyorlardı ya "verimlilik" videolarında ve yazılarında- neden olmuyordu? Hem de şanslıydım ya! Arkadaşlarım pandemiden dolayı saha çalışmalarını ertelemişken, benim saha çalışmam bitmiş, deşifrelerimi tamamlamış, elimde analiz edilecek yüzlerce sayfa ile başbaşıydım. Ama olmuyordu.

"Gel vatandaş, gel! Karantina tam bir üretim fırsatı! Şimdi içimize dönüyoruz ve şu ana kadar yapmak isteyip de yapamadığımız şeyleri yapıyoruz!" Üretmek mi? Bir film

“tüketmeye” bile konsantre olamıyorum ki. Nasıl olacak o iş?

Beynimin bir ucunda zebellah gibi dikilmiş “Sen doktora sözleşmesi gelecek şubat ayında bitecek birisisin, ne bu yatış?” sorusu, ama kalbimin içinde bir sıkışıklık “Ya başıma bir şey gelirse, ağır olmayan hastalar evde iyileşme sürecine bırakılmış” endişesi. E peki, evde tek başına birisi kendisine nasıl bakar? Öz bakım böyle bir şey değildi galiba. Bir tas çorba yapanımız yok misal. Neyse kalkayım da ateşimi ölçeyim ben. “Şimdi ne zaman arayabiliyorduk doktoru? 38 oluncaydı değil mi? E ben ateşi düşük birisiyim, normalim 35-35.5. 37 bile benim için yüksek. Değil mi? Şimdi ara-sam doktoru beni ciddiye alırlar mı?” “Malum buralarda ‘Türkler’ hastalık durumlarını çok abartıyorlarmış.” “Dur bakayım kaçmış ateşim?” “Otuz beş buçuk.” “Oh iyi bari. Oturup çalışabilirim!”

Karantina, gün...

Neydi benim sabah erken kalkabilme motivasyonum? Şöyle gideyim de ofisime güzel bir kahve içip masamın başında çalışmaya başlayayım. Ah, ofis mi? O da ne? Yüzünü görmeyeli olmuş ... gün. Haydi otur masanın başına da kodlama yap. “Ay yok dur önce bir annemleri arayayım.” “Haydi görüşürüz.” “Ay dur ya başlamadan bir de sevgilimi arayayım.” “Haydi öpüyorum, görüşürüz.” Ay dur bölünmesin çalışmam hazır daha oturmadan akşam yemeği yapayım bir de. Saat kaç? Beş olmuş. Neyse ya bugün de bitti. Yarın oturup artık sabahtan başlarım çalışmaya. Ne de olsa sabah insanıyım...

Karantina, gün...

Sonunda her gün bir görüşmeci kodlayabiliyorum. Bitecek yakında.

Karantina, gün...

“Oh be bitti kodlama sonunda.”

Bir oda, bir ev yetmiyor galiba artık insana çalışmak için. Hiçbir canlı yüzü görmemişken -markettekiler hariç- insan hayatında bir ayırım istiyor; zamanı, mekânı, zihnini bölebileceği. Oturup şikâyet edecek halim yok gibi. İnsanlar ne zorluklarda çalışıyor, bir şeyler üretiyor. Her ne kadar 30 metre kare evim ünlülerin villaları ile kıyaslanamayacak olsa da ayrıcalığıyım, biliyorum. Ama bir şeyler üretmek isterken insanın ruhu ve zihni bu kadar da yalnız olmayı kaldıramıyormuş. En azından benimki kaldıramadı. 711 kelime yazmışım. Vay be! Bir şeyler ürettim değil mi şimdi ben! Neyse gideyim de tekrar bir ateşimi ölçeyim bari...

Irmak Sel

Sabah altı ile sekiz arası

Sabah altı ile sekiz arası eşsiz saatler. Henüz sokak lambaları sönmemiş ve günün renkleri karanlıktan yeni sızıyor. Dışarıda martı çığlıkları, içeride içimi ürperten serinlik. Sessizce Sevin'in yanından kalkıyorum ve parmak uçlarımda yemek masasına ilerliyorum. Sandalyeyi çekerken çıkaracağı sestem ürküttüğümden, kıvrak hareketlerle bacaklarımı masanın altına doğru uzatıp sandalyeyi kıpırdatmadan üstüne yerleşiyorum. Bilgisayarın ekran ışığı olabildiğince kısık. Klavyeyi incitmeden tuşlara basıyorum. Zaruri olmayan hiçbir sese ve işığa geçit yok. Yalnız kalmanın, düşünmenin, çalışmanın mümkün olduğu şu kısıtlı vakti, evdekilerin uykusunu bölerek berbat etmek istemiyorum.

Dünyada pandeminin ilan edilmesiyle, tedirginliklerin ve kırılmalıkların ayyuka çıktığı günler başlamış, İran ve İtalya'da sokağa çıkma yasakları yeni ilan edilmişti. Korkuyla her gün yaşadığım şehirdeki ve Türkiye'deki vaka sayılarını takip ediyor, dünya genelindeki durumu endişeyle izliyordum. İki satır okuyamayalı, üzerinde çalıştığım makaleye bir türlü dönüp bakamayalı ve evden çıkmayalı dört gün olmuştu. Sonunda İstanbul'a, annemin ve Sevin'in yanına gitmeye karar verdim. Olası bir sokağa çıkma yasağında, üniversitede asistan olarak doktora yaptığım ama hala yabancısı olduğum Utrecht'te mahsur kalmak istemedim. O dönem ders vermediğimden ve asistanlık yapmadığımdan fiziksel olarak okulda olmamı gerektiren bir durum yoktu. Bilgisayarımın olduğu her yerde çalışabileceğimi bilen doktora danışmanıma durumu açıklayan bir e-mail yazdım. Anlayışlı bir uyarı ile cevapladı "çalışmalarını aksatmadığın sürece gitmen sorun değil, üniversitenin VPN bağlantısı ile kütüphane ve kaynak erişimini çözersin." Yanıtını okur okumaz biletimi aldım ve hızlıca eşyalarımı topladım.

Havaalanına doğru trendeyken annemi aradım. Yalnız yaşayan annem yüksek risk grubunda ve birlikte olmamızın ikimize de iyi geleceğini, kendimce yanında olarak olası bir sağlık sorununda onu koruyabileceğimi düşündüm. Utrecht'te değil onun yanında olmaya karar verdiğimi ama bu dönemde yılın zaten uzun bir zamanını ayrı geçirdiğim partnerim Sevin'siz de olmak istemediğimi söyledim. Gerekçelerimi uzun uzun anlatıp karantina süresinde üçümüz birlikte onun evinde kalabilir, bir oda bir salon evine sığabilir miyiz diye sordum. Neyse ki mülkiyetsiz bir dünyanın inadında ısrarcı olan annem geleceğime çok sevindi ve evi de karantinayı da paylaşabileceğimizi söyleyerek teklifimi itirazsız kabul etti.

İstanbul'a indiğim gece doğru anneme gittim, sabahında da elinde ufak gri çantasıyla

la Sevin kapıyı çaldı. Daha dezenfektanını ikram edemeden kapıda kocaman sarıldı bana. Buraya gelmeyi kabul etmesi ve annemle birlikte uzun süre kalmayı göze alması, içimde özlemden ve aşktan boş kalan yerleri minnetle doldurdu. 16 Mart günü kabuğu ev sahibinin, içi annemin, bir oda, bir salon bu eve kurduk karantina karar-gahımızı. Ben, Sevin ve annem. Pandemi öncesinde bir, bilemedin iki geceden fazla bir arada kalmışlığı olmayan iki kuşaktan üç kadın. Kimseyi incitmeden, zorunlu bir aradalığımızın farkında, aykırılıklarımızın kabulünde, kavgasız, gürültüsüz ve hatta dayanışarak bu karantinayı atlatabilir miyiz (atlatmalıyız) endişesi akabinde beni sardı.

Anneme açılmam ve partnerimi tanıştırmamın üstünden yaklaşık beş yıl geçse de heteroseksüel ilişkilerde yaşanan tanınma ve sahiplenme, lubun ilişkimde bir türlü tam anlamıyla yaşanamadı. Devrimci de olsa, feminist de olsa, “el ne der” korkusundan sıyrılamayan annem, lubunyalığımanın ev içerisinde kalması konusunda beni sık sık telkin etti. “Özgürce ve gönlüne göre yaşa. Ama uzak memleketlerde yaşa.” Tam olarak böyle yaşamamı istedi. Ama Sevin’e Hollanda’da iş bulamayacağımız ihtimalini hesaba katmadı. Bir ayağım buradayken, diğerinin orada kalacağını da. Evimize yemeğe gelen, birlikte tatile gittiğimiz, dünya meselelerini konuşup dertlerini paylaştığı arkadaşlarının, kardeşlerinin, lubun olduğumu öğrenirlerse beni üzeceklerini söyledi her açılma girişimimde. Üzülmesinden korktuğu bizzat kendisiyse de annemle aramızda kurulmuş bu sessiz ittifak beş yıldır sürüp gidiyor. Sevin’in karantinada bizimle olduğu, annemin arkadaşı ve yakınlarıyla olan telefon konuşmalarında es geçildi. Yine de İstanbul’a geldiğim zamanlarda Sevin’i eve çağırması, onu tanımak istemesi, ev sınırları içerisinde de olsa ilişki kurması beni her zaman mutlu etti. Baş başa kaldığımızda tekrarladığı “Çocuk olmadıkça ilişki eksik kalır” ısrarını ise duymazdan gelmeye devam ediyorum. Onun nezdinde asla tam olamayacağımı düşünmeyi sürekli erteliyorum. Aslında benzer bir cümleyi, yoldan geçen biri söylese “Sa-na-ne!” der ve (ve hatta bir tokat eşliğinde) yapıştırım cevabımı. Ama annem söyleyince zor anlarımda imdadıma yetişen öfkem, yerini kırgınlığa ve sessizliğe bırakıyor.

Tüm bu parantezi açık kalmış cümlelerle başladık karantina maceramıza. Sessiz ittifaklarımızla ve ele konuşulmayan özel hayatlarımızla. Geceleri Sevin’le ben salonda koltuktan bozma yataкта yatıyoruz, annem de kendi odasında kalıyor. Gündüzleri üçümüz birlikteyiz, bilgisayarlarımızı salondaki yemek masasına açıyoruz. Sabah akşam iki öğün yenen yemek dışında yemek masası çalışma masamız oluyor. Günde iki demlik demlenen çay ve bol bol klavye sesi ile. Akşam yemeğinden sonra biraz gündem, biraz politika, biraz anılar. Üçümüz de uzaktan, evden sürdürülebilecek işler yapıyoruz neyse ki ve evde çalışma alanını paylaşma işi de kendiliğinden, imce şekilde çözüldü. Online toplantısı, görüşmesi olana her türlü kolaylık ve mahremiyet sağlıyor, annemin odası/yatağı tahsis ediliyor. Kimsenin kendine ait bir odası olmadığından, odaları ve alanları özenle paylaşıyoruz. Kime sorsan evinde bir oda eksik*, şüphesiz. Ama bizim evde bir değil iki oda, bir de üstüne balkon eksik. Fransız balkonunu icat eden mimardan ve salonumuza ufacık bir tane konduran müteahhitten yaklaşık dört aylık alacağım var. Dört aylık ömür. İçine açık havalar, bahçeler, ağaçlar sığdırılması gereken.

Kendi başına yaşama pratiği olan ben, iki göz eve üç kişi sığmıyorum. Elimi ayağımı nereye koysam dar geliyor, uzuvlarım ise dev. Yetmiyor bana kalan boşluklar. Evin dışı yoksa, dış dünya içine girilmeyecek kadar dışarıdaysa, evin ne anlamı kaldı? Günlük hayatın her bir küçük parçasını, rastlantıları, kaosu, yağmurda ıslanma ihtimalimi, cüzdanımı evde unutmaları, yolda bir tanıdığa rast gelmeyi, öğle yemeği için gittiğim büfenin o günkü sürpriz sandviçini ve küçük küçük yüzlerce sınırlı etkileşimi özlüyorum. Günün yorgunluğu ve akşam eve dönmenin özlemi yiten. Sevin'le aynı evde yaşamının hayalini kurarken, devreler karıştı. Kulaktan kulağa fısıldanan dileğimin aslı tanrının kulağına varana dek deforme oldu ve kendimizi annemin küçücük evinde kısıp kalmış vaziyette bulduk. Evde durdukça birtakım ön koşulların kabulü incindi (birçoğu bizim için zaten çoktan incinmişti): Devletler bataabilir, insanlar ve virüsler tehlikeli olabilir, işimizi yapamayabiliriz, sevdiğimizleri göremeyebiliriz (hatta kaybedebiliriz), çalıştığımız işlerden yarın bir bildirim bile almadan atılabiliriz. Şimdi ise evde olmanın incinebilirliği var. Annem, Sevin ve ben, evdeyiz. Ben anneme, annem bana, Sevin anneme, annem Sevine, ne kadar da yabancıyız.

Annem ve Sevin gibi, her gün işimi takip eden bir patrona çalışmıyorum. Teslim tarihlerim onlarınki gibi günlük ve haftalık değil. Sık sık telefon etmem ve toplantı yapmam da gerekmediğinden evde her daim müsait olduğum yanılığımıza kapılıyoruz. Hele ilk zamanlar, üretmek, okumak öyle zordu ki! Bu beni yoruyor ve akademik işin doğasına dair sık sık düşünmeye teşvik ediyor. Sürekli kendi işimi, annem ve Sevin'in işleri ile karşılaştırıyorum. Her defasında benim yerleri makinayla alma sebebim patronum tarafından aranmamam mı? Çamaşırları neden başkası asmıyor? Ne olur bir kere de siz marketten gelen parçaları cifli bezle silseniz? Dört aydır elime yapışan makale revizyonlarını kim yapacak? Tezimin eksik kalan bölümünü de siz yazın öyleyse! Hani ev içi emeğin bölüşülmesi, annemin babamdan çektikleri, Sevin'le benim üniversitede attığımız sloganlar? Hani hepimiz feministtik?

Çok sıkıştığım zaman bulaşık yıkıyorum. Harş harş harş, horş horş horş. Ufak sığıntılar. Suyun akışına, kirlerin çözülüşüne. Neyse ki üç kadınız, evin içinde şiddet yok. Neyse ki ebeveynlik sorumlulukları yok. Neyse ki evde kalma ayrıcalığımız var. Neyse ki annemle Sevin'in arasındaki gerginlik sürse de fecaat bir kavgayla sonuçlanmadı.

Neyse ki ev hala korunaklı. Makinadan çıkarıp tabak çanak yıkıyorum. Sorduğum sorular cevapsız kalsa da "neyse ki"ler yetişiyor imdadıma. Sorular çoğaldığında evde nefes alamadığım olsa da dışarı çıkıp yürümeye ödüm kopuyor. Üzerime tutunması gereken bir virüs topluluğu tutunur ve peşimden anneme kadar ulaşırsa diye.

Her şeyden korkuyorum. Korkuyu iyi biliyorum. Her günümü işgal eden korkuyu. Korkunun rüyalara sızmasıyla başlıyor uyanmam. Sonra üzerime tutunan, yapışan bir balçık gibi kendimi kurtarmaya, ondan temizlemeye çalışarak geçiyor bütün bir gün.

Hadi korkulardan birini yok saydın, diğerini yendin, öbürünün yersiz olduğuna ikna oldun, hep yenileri peyda oluyor ve korku sürekli yer değiştiriyor. Eğer şansım yaver gitmişse korkusuz uykuya dalışlarla, bir öncekinden ayırt etmekte zorlandığım, bir sonrakine tıpatıp benzeyecek gün bitiyor. Korkuların ve kabusların derininde ne var?

Onca karartının altında sezdirmeden uyuyan ne?

Nasıl da isterdim azade olmak! Annemi kaybetme korkusuyla yüzleşmek, virüsü kapıp kurtulmak, marketten gelen her parçayı dezenfektan ile silmemek, dış kapının her açılışında havada süzülen virüs partiküllerini hayal etmemek, yapılacak işleri düşünmemek, hatta yapılacak işler mefhumunu yok saymak, doktorayı yakmak belki, bir kalemde yakmak, delirmekten korkmamak, soyutun somutluk kaygısını gütmemek, düşüncenin hevesini ve soluğunu günlük hayata-politikaya yansımadığını düşünerek kesmemek, okuyamadığım ve yazamadığım her an hissettiğim bu aşağılık duygudan bir çırpıda kurtulmak, zamanı üretken geçirmemekten korkmamak, oturup günlerce roman okumak, iyi yaşamın ne olduğunu düşünmek, romanlarda aramak, annemi ve geçmişi kurcalamamak, yaşlanmayı yiten olasılıklar olarak görmemek, yaşlanırken kime benzediğimi düşünmemek, Sevin'le kavga etmemek, annemle ikisinin arasındaki olası gerginlikle baş etmek için yeni espriler yapmamak, dengelerin bozulmasına aldirmamak, herkesi bir kenara koymak, tüm vücuduma dalga dalga yayılan kalp çarpıntılarımın, parmak uçlarıma kadar kendini hissettiren kaygılardan kurtulmak, ölmekten korkmamak, en çok da kimsenin ölmesinden korkmamak. Korkmamak, korkmamak, korkma, korkma, kork.

Sonra dışarı çıkıp özgürce yürümek, nereye gittiğimi düşünmeden, evi ve eve dair her şeyi portmantoya asmak, ayakkabısız, yalın ayak, dezenfektansız, maskesiz, eldivensiz, saatim ve sütyenim olmadan ve hatta saçlarım olmadan ve hatta kirpiklerimden de kurtulup, yalnızca rüzgârı kesecek bir parça kumaş geçirip üstüme, yalnızca gözlerimin gördüğü kadar dünya, yalnızca yürümek, yürümek, yürümek, yürümek, yürü, yürü, yürü.

Bunları düşünmeye vakit yok. Saat 6:32'de sokak lambaları söndü. Renklerin foyası meydana çikalı da tam yarım saat oldu. Demek ki elli sekiz dakika kaldı Sevin'in alarminin çalmasına ve uyanmasına. Bu esnada hiç değilse bir makale okuyabilsem.

E.

*Özdemir Asaf'ın Bili şiiri.

Görsel: Zeynep Serinkaya

Bir kadın kendi hikâyesini nasıl kurar? Doğumundan başlasa mı? Ya da aileyle? – orada olsalar ya da olmasalar da aileyle? Ya da bunları bir kenara bırakıp ayaklarımın yeryüzüne değdiği andan mı başlamalıyım? Peki ya ayaklarım yoksa? Belki sıırıslıklam âşık olduğum o andan başlamalıyım, ilk kez ve fakat son kez olmayan kalp çırpınmalarından?

Bir kadının kendi hikâyesini anlatması mümkün müdür? Otobiyografiler hikâyeden sayılır mı? Hikâyelerde hakikati mi ararız? Yoksa kelimelerle okura giderken, kalabalıklarda uzanamadıklarımızın, dokunamadıklarımızın özlemini mi savuştururuz? Zamanın akışında kronolojiden kurtulmaya, olgudan gölge almaya mı çıkarız?

Hikâyelerimi birbiri ardına diziyorum; böylelikle oluyorum; yeryüzünü insan ve insan olmayan sâkinleriyle yaşıyorum; yaşam zamanında yolumu bulmaya çalışıyorum. Hikâyelerim, gündeliğin deneyimlerinde bir alan açıyor; devam etmeyi sağlıyor. Sahi, neye devam eder insan? Çalışmaya, ilişkilere, yemek yemeye, sevmeye, sevilmeye, yürümeye, koşmaya, ağlamaya, kızmaya.... Hangisi devam idilesidir, hangisi bırakılması? Hikâyeler ipuçlarını saklıyor.

Anlatmak için en doğru araçlar nelerdir, hiç bilemedim. Ama ceplerimde, şapkarımın içinde, saçlarımın üstünde hikâye parçalarıyla dolaştım durdum. Bakın, hemen şuracıkta üç parçacık var. Yerini kaybeden ziyaretçi misali kâh cebimden kâh şapkamın içinden kâh ayakkabımdan sızıyorlar. Beni ne mağdur ne kahraman yapıyorlar. Kalakaldırıyorlar, hem de tam yürürken. Kalakalırçasına parçacıklar, bütüne koşarken ziyaretçi... Tam da burada ziyaretçiyim Sesimi hikâyelerime yabancı, cebimdekenden, şapkamın altına gizli olandan, saçlarımın arasından geçiverenden farklı bir dilde duyuyorsunuz. Beni duyabildiğiniz kadarıyla, beni dinleyebildiğiniz sürece size uzanıyorum.

1. Yer: İçinden geçtiğim bir ev. Fransızca konuşulan bir mahallede. Yuva olmayı reddediyor. Hoş karşılıyor; içinden güneşi uzatıyor; bu, Kuzey'in Kuzey'i soğuklar ülkesinde kendini ılık tutuyor. Arka bahçeye neredeyse atlayan balkona âşık oluyorum. Arka bahçe güzde balkonu yeşil-sarı-kırmızı-portakaldan kolaja çiziyor; kışları beyazın soğukluğunda uyuyor. Burada, balkonun demirlerine yaslanarak durmayı seviyorum; arka bahçeye ziyaretçi gözüyle bakmak iyi geliyor. Sâkin gözüyle? Bilmiyorum; üzerine düşünmeye üşeniyorum.

Evin tavanı yüksek; duvarlar sade ve sakin. Buna rağmen, evin renklerini aklımda tutmakta zorlanıyorum. Eve her girişimde baştan aşağı dolanıp renkleri tekrar öğreniyorum. Evi Akdeniz'e götürerek dalgalara emanet etmeyi, böylelikle renklerini hafızama nakşederek evi yuva yapmayı, merhamete yerleştirmeyi hayal ediyorum. Peki bu ev, zamanın ve mekânın özgürlüğünde durabilir mi? Özgür olabilir mi?

Özgürlük ne renktir? Bu evin içinden iki güz boyunca geçiyorum. Beni hatırlıyor; hatırlıyorum. Birbirimizin rengini hemen unutuyoruz.

2. Yer: İçinden geçtiğim bir ev. Soğuk olması beklenen bir kış akşam üzerinde, eve sandığımdan geç giriyorum. Hoş karşılıyor. Duvarlardaki renkleri sevmiyorum, zemin(d)e yayılan halının rengini de... Soğuğu, yağmurun sesini ve güneşi şefkatle kucaklayan kocaman pencerelere daha kapıdan girerken âşık oluveriyorum. Sabah, Ocak ayının mahcup güneşini içeri davet ettiklerinde bir kez daha âşık olacağım. Bu evden yuva çıkartabileceğimi hemen anlıyorum.

Eve eşya getirmiyorum; mevcut yatak, yazı masası, mutfak masası, koltuk yetiyor. Eşyaya değil renklere düşüyor gözüm, hepsini açgözlülükle toparlayıp rengârenk getiriyorum. Deniz, beyazdan maviye, oradan yeşile ve mora duvarlarda uyuyor.

Halıda güneş doğuyor ve batıyor - kırmızıdan sarıya ve portakala. Mutfakta, yerde gece dinleniyor, gece mavisinden uykunun en beyazına yatıyor. Bu evi Akdeniz'den doğru düşleyemiyorum. Yuva yapamıyorum; yaparsam nefessiz kalacağını biliyorum. Bu ev içinden geçilmek için var. Burada ziyaretçi olmak için varım. Ziyaretçi olarak özgürüm. Ya da gerçekten öyle miyim?

3. Yer: İçimden geçen ev. Akdeniz'i Kuzey'e, Doğu'ya, Batı'ya taşıyorum. Her gittiğim yerde bana kapısını açıyor. Düşlerimde kucaklıyor, uykuya yüzdürüyor. Renkleri, düşlerimin

ötesinde – güneşin derin tuzlu sularla ve uçan bulutlarla muazzam karışımı. Kahve fallarından, kış zamanı ayaklarını kıyılarında ısıtan dağlar boyunca çıkan hikâyelerden beni okuyor. Bu ev balkonlarıyla en geniş olanı. Çocukken bildiğim oyunları, ilk gençlik patlamalarını, kitapları, günlükleri kakhahaları, öfkeyi hatırlayabildiğim bir yerde duruyor. Bu ev zor zamanların, neşeli günlerin, kederin, üzüntünün, mutluluğun ailesi. Yaşam gibi yuva olan bir yerde. Uzaklaşmak gerektiğini bildiğin, hep seninle geleceğinin farkında olduğun bir yerde. Hiç bırakmayacağın, seni hiç bırakmayacak ev. Bu ev benim ziyaretçim. Bu evde özgürüm; ayağımın altındaki yerden çıkan toprak kokusunu alabiliyorum; soluk kâğıt üzerine akan kurşunkalemde uçsuz bucaksız gökyüzünü, Akdeniz'in dalgalarıyla gelen nemli serinliği hissedebiliyorum. Bu evden çıkıp az da gitsem uz da gitsem dönebiliyorum. Öyleyse, özgürüm.

Özgürlük, cümlelerdeki üç nokta gibi. Belirsizliğin, tereddüdün, yargıda duraksamanın üç noktası. Yaşamın üç noktası – ta kendisi.

Kasım 2019, Ithaca, NY, ABD

S.C.

